

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Навчально-науковий юридичний інститут
Кафедра трудового, екологічного та аграрного права

Н. Р. КОБЕЦЬКА

**ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО УКРАЇНИ:
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ І ЗАВДАННЯ**

для підготовки до семінарських занять

**студентів заочної форми навчання
ОП «Право» спеціальності 081: Право**

Івано-Франківськ
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

2022

УДК 349.6(477)(075.8)

К55

*Рекомендовано до видання вченою радою Навчально-наукового юридичного інституту
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(протокол № 2 від 3 листопада 2022 року)*

Рецензенти:

*Мироненко І. В., доктор юрид. наук, доцент, професор кафедри цивільного права
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;*

*Данилюк Л. Р., кандидат юрид. наук, доцент, кафедри трудового, екологічного та
аграрного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника*

Кобецька Н. Р.

К55 Екологічне право України : методичні вказівки і завдання для
підготовки до семінарських занять студентів заочної форми
навчання ОП «Право» спеціальності 081 : Право.
Електронне видання. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т
ім. В. Стефаника, 2022. 12 с.

Методичні вказівки розроблені на основі навчального плану підготовки здобувачів освітнього ступеня бакалавр Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника і призначені для підготовки до семінарських занять з навчальної дисципліни «Екологічне право України». Методична розробка включає: тематику семінарських і практичних занять, короткі методичні рекомендації, що полегшать підготовку до заняття, деталізований перелік питань, які виносяться на обговорення на занятті, а також перелік основної літератури та розширений перелік нормативно-правових актів, які регулюють відповідний вид відносин, станом на 01.09.2022.

Методична розробка призначена для студентів, аспірантів, викладачів.

УДК 349.6(477)(075.8)

ЗМІСТ

Передмова.....	4
<i>Семінарське заняття № 1. Правовий режим охорони і раціонального використання надр. Правовий режим охорони і раціонального використання вод.....</i>	5
<i>Семінарське заняття № 2. Правовий режим охорони і раціонального використання лісів та інших об'єктів рослинного світу. Правовий режим охорони і раціонального використання тваринного світу.....</i>	7
<i>Семінарське заняття № 3. Тема: Правовий режим екологічної мережі України. Правовий режим природно-заповідного фонду України.....</i>	11

ПЕРЕДМОВА

Екологічне право регулює широке коло суспільних відносин, які виникають в процесі взаємодії природи і суспільства, і служить забезпеченню найбільш ефективного, раціонального використання природних ресурсів і охорони навколишнього природного середовища як умови життєдіяльності людини.

Основними джерелами цієї галузі виступають Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», Водний кодекс, Лісовий кодекс, Кодекс про надра, Закони «Про охорону атмосферного повітря», «Про тваринний світ», «Про природно-заповідний фонд України», «Про оцінку впливу на довкілля» та ряд інших законів і підзаконних актів.

Застосування екологічного законодавства в умовах екологічної та економічної кризи, переходу до ринкової економіки є дуже складним завданням і одним з основних, відповідальних напрямків роботи державних органів. Важливо, щоб випускники вищих юридичних закладів володіли необхідними знаннями у галузі правової охорони довкілля в рамках сучасного екологічного права.

Основою підготовки до занять виступають навчальні підручники та посібники, які є загальними для всіх тем, а саме:

1. Екологічне право: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / за ред. А. П. Гетьмана. Харків : Право, 2019.

2. Екологічне право : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / за ред. А. П. Гетьмана. Харків: Право, 2013. <http://kizman-tehn.com.ua/wp-content/uploads/2017/09/%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B5-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE.pdf>.

3. Краснова М. В., Краснова Ю. А. Екологічне право України. Загальна частина: підручник. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2021. http://dglib.nubip.edu.ua/bitstream/123456789/9188/1/Krasnova_Ecologichne%20pravo.pdf.

4. Костицький В. В. Екологічне право України : підручник. Дрогобич : Коло, 2012.

5. Екологічне право України: Академічний курс : підручник / за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. Київ : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2008.

6. Кобецька Н. Р. Екологічне право України : навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2008. URL: https://yurincom.com/files/content/Ecolog_Pravo.pdf.

7. Правова охорона довкілля: сучасний стан та перспективи розвитку : монографія / за ред. А. П. Гетьмана. Харків : Право, 2014.

8. Малишева Н. Р., Єрофєєв М. І. Науково-практичний коментар Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища». Харків : Право, 2017. 416 с.

Відповідно до навчального плану підготовки студентів заочної форми навчання з навчальної дисципліни Екологічне право України передбачено 6 год. семінарських (практичних) занять. На заняття відповідно до робочої програми навчальної дисципліни заплановано аналіз основних положень природоресурсного і природоохоронного законодавства як основних складових екологічного права і законодавства. До розгляду пропонується питання, що визначають правовий режим основних природних об'єктів: надр, вод, лісів, тваринного світу, екологічної мережі

До кожної теми подана коротка анотація, в якій вказується на чому потрібно зосередити увагу при вивченні теми.

До тем, винесених на розгляд на семінарському занятті, поданий перелік питань, що носять конкретний, деталізований характер і цим самим забезпечують глибше розуміння теми та акцентують увагу на основних положеннях законодавства, а також перелік чинних нормативно-правових актів.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1 (2 год).

ТЕМА: ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ОХОРОНИ І ВИКОРИСТАННЯ НАДР.

Зважаючи на важливість і прибутковість гірничодобувної галузі, як найбільшого користувача надр, основним завданням гірничого законодавства сьогодні є встановлення чіткого, контрольованого порядку використання надр, вимог щодо їх охорони і забезпечення безпеки довкілля, дієвих санкцій за порушення визначених вимог. Відповідно вказані норми і повинні бути предметом вивчення при підготовці теми.

Студенти повинні уявити і чітко розмежувати поняття «надр» і «корисних копалин», знати відмінності в правовому режимі різних видів корисних копалин.

Окреме питання стосується характеристики видів користування надрами, врегульованих законодавством. При їх характеристиці треба знати особливості кожного окремого виду користування, процедуру і підстави одержання надр у користування, зміст відносин надкористування. Окрему увагу слід приділити специфіці користування надрами землевласниками і землекористувачами в межах належних їм ділянок.

Оскільки в останні роки в системі управління охороною і використанням надр відбулися значні зміни, необхідно знати діючу систему органів управління в цій галузі, розподіл їх повноважень, в тому числі в сфері контролю і нагляду.

Необхідним є аналіз нормативних положень, які встановлюють природоохоронні вимоги до процесу експлуатації надр. При аналізі юридичної відповідальності за порушення законодавства в галузі використання і охорони надр необхідно визначити специфіку застосування кримінальної, адміністративної, цивільно-правової відповідальності в цій галузі.

ТЕМА: ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ОХОРОНИ І ВИКОРИСТАННЯ ВОД.

Води є одним з об'єктів екологічного права, життєво важливим компонентом навколишнього природного середовища, виконують різноманітні функції в природному середовищі та у виробничо господарській діяльності. Об'єктивна потреба здійснення водокористування на пряму пов'язана з необхідністю збереження нормального якісного стану водних об'єктів, захисту їх від забруднення, засмічення, виснаження.

У процесі підготовки до заняття студенти повинні детально вивчити і проаналізувати Водний кодекс України, який є основним джерелом водного права. Слід уявити розуміння «вод» (як об'єктів екологічного права), інших понять, що застосовуються у Водному кодексі України, відмінності у правовому режимі різних видів водних об'єктів, порядок видачі дозволів на спеціальне користування водними об'єктами.

При вивченні теми необхідно охарактеризувати різновиди загального і спеціального водокористування, їх особливості, правовий режим.

На підставі вивчених в темі «Правові засади управління в галузі охорони довкілля» загальних функцій екологічного управління, слід проаналізувати функції спеціальних органів управління в галузі використання і охорони вод.

Також необхідним є визначення системи заходів, спрямованих на охорону і раціональне використання вод, зокрема, особливості і взаємодію екологічних нормативів в галузі охорони і раціонального використання вод.

При аналізі юридичної відповідальності за порушення водного законодавства треба звернути увагу на особливості відшкодування шкоди, заподіяної водним об'єктам, порядок її обчислення на підставі встановлених методик.

Питання для аналізу:

1. Що таке надра як природний об'єкт та об'єкт еколого-правових відносин? Яке співвідношення понять «надра» і «корисні копалини»?

2. В чому відмінність в правовому режимі корисних копалин загальнодержавного і місцевого значення?
3. Які є види права користування надрами за їх цільовим призначенням?
4. Чи передбачено законодавством право загального користування надрами? Проаналізуйте щодо цього ст. 23 Кодексу про надра.
5. Які юридичні факти є підставою для виникнення відносин користування надрами?
6. Порядок надання спеціальних дозволів на користування надрами.
7. Що таке гірничий відвід? Який порядок його надання?
8. Які основні вимоги охорони надр передбачені Кодексом України про надра?
9. Визначте зміст понять «води», «водні об'єкти», «водний фонд».
10. Які особливості і режим здійснення первинного і вторинного водокористування?
11. Суб'єкти, види і порядок загального водокористування.
12. Особливості і види спеціального водокористування.
13. Який порядок набуття права спеціального водокористування?
14. Який правовий режим водоохоронних зон та прибережних захисних смуг?
15. Основні правові вимоги охорони вод.

Нормативно-правові акти:

Правовий режим надр

Кодекс України про надра від 27.07.1994. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80>.

Кримінальний кодекс України. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/para1581#n1581>.

Кодекс про адміністративні правопорушення України. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/para313#n313>.

Про угоди про розподіл продукції: Закон України від 14.09.1999. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1039-14>.

Положення про Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 25.06.2020 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/614-2020-%D0%BF#Text>.

Про затвердження Положення про Державну службу геології та надр України: постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1174-2015-%D0%BF>.

Про затвердження Положення про Державну службу України з питань праці: постанова Кабінету Міністрів України від 11.02.2015 р. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/96-2015-%D0%BF>.

Про затвердження переліків корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення: постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.1994. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/827-94-%D0%BF>.

Про затвердження Положення про порядок надання гірничих відводів: постанова від 27.01.1995. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/59-95-%D0%BF>

Про затвердження Положення про порядок здійснення державного гірничого нагляду: постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.1995. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/134-95-%D0%BF>

Про затвердження порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами: постанова Кабінету Міністрів України в редакції від 19.02.2020. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615-2011-%D0%BF#Text>

Про затвердження порядку проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами: постанова Кабінету Міністрів України від 23.09.2020. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993-2020-%D0%BF#n239>.

Про затвердження Методики визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами: наказ Мінприроди України від 29.08.2011, зареєстрований в Мінюсті України 19.09.2011. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1097-11>.

Правовий режим вод

Водний Кодекс України від 06.06.1995. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%>.

Кримінальний кодекс України. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/para1581#n1581>.

Кодекс про адміністративні правопорушення України. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/para313#n313>.

Про затвердження Положення про Державне агентство водних ресурсів України: постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/393-2014-%D0%BF>.

Про затвердження Порядку погодження та видачі дозволів на спеціальне водокористування: постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/321-2002-%D0%BF>.

Про затвердження Порядку визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режиму ведення господарської діяльності в них: постанова Кабінету Міністрів України від 8.05.1996. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/486-96-%D0%BF>.

Про затвердження Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону і раціональне використання водних ресурсів: наказ Мінприроди України від 20.07.2009. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0767-09>.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2 (2 год).

ТЕМА: ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ОХОРОНИ І ВИКОРИСТАННЯ ЛІСІВ ТА ІНШИХ ОБ'ЄКТІВ РОСЛИННОГО СВІТУ.

Поряд із землею, надрами, водами, лісами, атмосферним повітрям законодавство України регулює режим використання і охорони самостійного об'єкту екологічного права – рослинного світу. Донедавна в законодавстві України традиційним було детальне регулювання лісу та його ресурсів, що є складовою рослинних ресурсів. З прийняттям у 1999 році закону України «Про рослинний світ», законодавчого закріплення і охорони набула також і багаточисельна природна рослинність, яка не належить до лісових ресурсів. Однак належна диференціація відносин у сфері охорони і використання лісу та охорони і використання рослинного світу не відбулася. При підготовці до заняття необхідно, насамперед, з'ясувати поняття рослинного світу і лісу, складу рослинних і лісових ресурсів, їх загального правового режиму на основі аналізу Закону України «Про рослинний світ» та Лісового кодексу України.

З прийняттям нової редакції Лісового кодексу України 2006 року значно змінився режим власності та лісокористування, який слід з'ясувати при підготовці теми. Окремо слід проаналізувати види загального і спеціального використання природних рослинних ресурсів та порядок їх здійснення. В системі видів лісокористування слід чітко розмежовувати і уявити право користування лісами і право використання лісових ресурсів, їх особливості, порядок і умови здійснення.

Серед функцій державного управління в галузі охорони і використання лісів доцільно звернути увагу на такі: розподіл і перерозподіл лісів, лісовпорядкування, відновлення лісів і лісорозведення.

При характеристиці заходів відповідальності поряд з характеристикою кримінальної, адміністративної, дисциплінарної відповідальності детальніше необхідно розглянути

особливості визначення розміру шкоди, заподіяної знищенням чи пошкодженням лісової та іншої рослинності.

ТЕМА: ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ОХОРОНИ І ВИКОРИСТАННЯ ТВАРИННОГО СВІТУ.

Тваринний світ є невід'ємним елементом навколишнього природного середовища, джерелом духовного та естетичного виховання людини, об'єктом наукових досліджень, базою для отримання промислової та лікарської сировини, харчових продуктів. Відповідно, одним з завдань еколого-правового регулювання є забезпечення раціонального використання, охорони і відтворення об'єктів тваринного світу.

Вивчаючи тему необхідно з'ясувати основні особливості тваринного світу як природного об'єкту і об'єкту екологічного права, режим власності на об'єкти тваринного світу та встановлені природоохоронні обмеження щодо власників об'єктів тваринного світу.

Слід розмежувати загальне і спеціальне використання об'єктів тваринного світу, їх види, особливості, підстави і порядок здійснення. Окремо необхідно проаналізувати норми Закон України «Про мисливське господарство та полювання» та порядок здійснення основного виду використання – мисливства, а також проаналізувати особливості здійснення спортивного та любительського рибальства, яке відноситься до загального використання.

Необхідно також розкрити правові заходи охорони тваринного світу, функції державного управління в галузі охорони і використання об'єктів тваринного світу.

Слід детально визначити особливості, підстави і порядок застосування кримінальної, адміністративної і цивільно-правової відповідальності за порушення законодавства про охорону і використання тваринного світу. Окрему увагу треба приділити особливостям відшкодування шкоди, заподіяної знищенням об'єктів тваринного світу.

Питання для аналізу:

1. Розуміння понять: «ліс», «лісовий фонд», «землі лісогосподарського призначення», «земельна лісова ділянка», «лісова ділянка».
2. Який правовий режим дерев, які не входять до лісового фонду України? Хто здійснює управління ними?
3. Охарактеризуйте режим власності на ліси.
4. Відмінність різновидів права користування лісами: постійне, тимчасове довгострокове і тимчасове короткострокове користування.
5. Які різновиди використання лісових ресурсів передбачені Лісовим кодексом України?
6. Чим посвідчується право спеціального використання лісових ресурсів?
7. Як визначити розмір відшкодування шкоди, заподіяної знищенням чи пошкодженням лісових насаджень?
8. Що відноситься до об'єктів тваринного світу, які підлягають охороні і використанню?
9. Особливості і види загального використання об'єктів тваринного світу.
10. Особливості і види спеціального використання об'єктів тваринного світу.
11. Загальний правовий режим мисливства.
12. Якими документами посвідчується право на здійснення полювання?
13. Які підстави для занесення окремих видів тварин до Червоної книги України?
14. Якими нормативно-правовими актами і в якому порядку визначається відшкодування шкоди, заподіяної об'єктам тваринного світу?

Нормативно-правові акти:

Правовий режим лісів

Лісовий Кодекс України в редакції від 8.02.2006. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.

Кримінальний кодекс України. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/paran1581#n1581>.

Кодекс про адміністративні правопорушення України. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/para313#n313>.

Про мораторій на проведення суцільних рубок на гірських схилах в ялицево-букових лісах Карпатського регіону: Закон України від 10.02.2000. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1436-14>.

Про рослинний світ: Закон України від 9.04.1999 <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/591-14>.

Про Червону книгу України: Закон України від 7.02.2002. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3055-14>.

Про затвердження Положення про Державне агентство лісових ресурсів України: постанова Кабінету Міністрів України від 8.10.2014. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/521-2014-%D0%BF>.

Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок: постанова Кабінету Міністрів України від 16.05.2007. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/733-2007-%D0%BF>.

Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної лісу: постанова Кабінету Міністрів України від 23.07.2008 <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/665-2008-%D0%BF>.

Про затвердження Порядку спеціального використання лісових ресурсів: постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2007. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/761-2007-%D0%BF>.

Порядок видачі спеціальних дозволів на використання лісових ресурсів: затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2007. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/761-2007-%D0%BF>.

Про затвердження правил поліпшення якісного складу лісів: постанова Кабінету Міністрів України від 12.05.2007. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/724-2007-%D0%BF>.

Про затвердження Санітарних правил в лісах України: постанова Кабінету Міністрів України в редакції від 26.10.2016. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/555-95-%D0%BF>.

Про затвердження Правил відтворення лісів: постанова Кабінету Міністрів України від 1.03.2007. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/303-2007-%D0%BF>.

Про затвердження Положення про державну лісову охорону: постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2009. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/976-2009-%D0%BF>.

Правила використання корисних властивостей лісів, затверджені наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 14.08.2012. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1536-12>.

Про затвердження Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України: наказ Мінбуду України від 10.04.2006. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0880-06>.

Правовий режим тваринного світу

Кримінальний кодекс України. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/para1581#n1581>.

Кодекс про адміністративні правопорушення України. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/para313#n313>.

Про тваринний світ: Закон України від 13.12.200. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2894-14>.

Про мисливське господарство та полювання: Закон України від 22.02.2000. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1478-14>.

Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів: Закон України від 8.07.2011. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3677-17>.

Про захист тварин від жорстокого поводження: Закон України від 21.02.2006. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3447-15>.

Про затвердження такс для обчислення розміру відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок незаконного добування (збирання) або знищення цінних водних біоресурсів: постанова Кабінету Міністрів України від 21.11.2011. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1209-2011-%D0%BF>.

Про розмір компенсації за незаконне добування, знищення або пошкодження видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, а також за знищення чи погіршення середовища їх перебування (зростання): постанова Кабінету Міністрів України від 07.11.2012. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1030-2012-%D0%BF>.

Про затвердження Порядку здійснення спеціального використання водних біоресурсів у внутрішніх рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах), внутрішніх морських водах, територіальному морі, виключній (морській) економічній зоні та на континентальному шельфі: постанова Кабінету Міністрів України від 25.11.2015. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/992-2015-%D0%BF>.

Про затвердження Порядку видачі дозволу на спеціальне використання водних біоресурсів у рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах) або відмови в його видачі, переоформлення, видачі дубліката та анулювання зазначеного дозволу : постанова Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2013. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/801-2013-%D0%BF>.

Про затвердження Такс для обчислення розміру відшкодування збитків, завданих унаслідок порушення законодавства в галузі мисливського господарства та полювання (крім видів, занесених до Червоної книги України): наказ Мінагрополітики України та Мінприроди України від 19.06.2017. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0842-17>.

Про затвердження Методики розрахунку збитків, заподіяних рибному господарству внаслідок порушень правил рибальства та охорони водних живих ресурсів: наказ Мінагрополітики України і Мінприроди України від 12.07.2004. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1446-04>.

Про затвердження Порядку видачі посвідчення мисливця та контрольної картки обліку добутої дичини і порушень правил полювання: наказ Мінагрополітики України від 1.10.2014. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1316-14>.

Про затвердження Порядку видачі паспортів на собак мисливських порід: наказ Держкомлігоспу України від 12.03.2004. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0318-04>.

Про затвердження Положення про правила проведення полювань, поводження із зброєю, та порядок видачі ліцензій на добування мисливських тварин: наказ Мінагрополітики України від 17.10.2011. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1211-1.1>

Про затвердження Правил любительського і спортивного рибальства: наказ Держкомрибгоспу України від 15.02.1999. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0269-99>.

Про затвердження Порядку утримання та розведення диких тварин, які перебувають у стані неволі або в напіввільних умовах: наказ Мінприроди України від 30.09.2010 <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1384-10>

Про затвердження Правил використання диких тварин з метою отримання продуктів їх життєдіяльності: наказ Мінприроди України від 26.09.2011. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1180-11>.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 3 (2 год).

ТЕМА. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ.

Заповідна (консервативна) форма охорони природи була однією з перших форм охорони природи і зберігає своє значення на сьогодні. Метою її є збереження в первинному, природному стані певних унікальних чи типових для даної місцевості природних комплексів, об'єктів. Характерною рисою правового режиму природно-заповідного фонду є встановлення жорстких заборон, обмежень на здійснення діяльності несумісної з метою заповідної охорони.

Тривалий час в Україні вона здійснювалась і забезпечувалась в рамках регулювання організації та забезпечення правового режиму природно-заповідного фонду. Останні роки цим питанням почала приділятися все більша увага на державному рівні в аспекті розширення та створення комплексної мережі особливо охоронюваних територій. 21.09.2000 р. був прийнятий Закон України «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки», яким було введено нове комплексне поняття «екологічна мережа».

При підготовці теми слід з'ясувати поняття та особливості екологічної мережі, її структуру та спеціальне функціональне призначення окремих елементів екологічної мережі України.

ТЕМА. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ.

При підготовці теми необхідно вивчити поняття, особливості, загальний правовий режим природно-заповідного фонду України, сучасні тенденції розширення його територій, класифікацію його об'єктів та територій, режим власності і підпорядкування тощо.

Слід також проаналізувати правове регулювання створення, функціонування і охорони окремих територій та об'єктів природно-заповідного фонду, відмінності і спільні риси їх правового режиму, порядок їх використання та охорони. Окрему увагу треба приділити питанням зонування окремих територій природно-заповідного фонду України, умовам діяльності в них.

В узагальненому вигляді необхідно знати статус органів управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду, органів контролю за дотриманням заповідного режиму.

При розгляді заходів відповідальності необхідно детальніше зосередити увагу на кримінальній відповідальності, її підставах, а також підвищеному розмірі такс за заподіяну шкоду.

Питання для аналізу:

1. Що таке екологічна мережа? Якими особливостями характеризується цей об'єкт охорони?
2. Система об'єктів екологічної мережі та її структурні елементи.
3. Основні характеристики правового режиму екологічної мережі.
4. Поняття, особливості та склад природно-заповідного фонду України.
5. Які об'єкти та території віднесені законодавством до природних, а які до штучно створених об'єктів природно-заповідного фонду України?
6. В яких правових формах здійснюється використання природно-заповідного фонду України?
7. Порівняйте види об'єктів та територій природно-заповідного фонду України на предмет мети їх створення, режиму власності, підпорядкування, умов використання і охорони.
8. Що таке функціональне зонування територій природно-заповідного фонду? Щодо яких видів територій воно передбачено?
9. Правовий режим і відмінності природних та біосферних заповідників.
10. Правовий режим і відмінності національних природних та регіональних ландшафтних парків.
11. Порядок створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.

12. Який правовий режим охоронних зон територій та об'єктів природно-заповідного фонду?

13. Яка специфіка відповідальності за порушення правового режиму природно-заповідного фонду України?

Нормативно-правові акти:

Конвенція ООН про охорону біологічного різноманіття від 1992 р. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_030.

Кримінальний кодекс України. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/para1581#n1581>.

Кодекс про адміністративні правопорушення України. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/para313#n313>.

Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 10.06.1992. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>.

Про екологічну мережу України: Закон України від 24.06.2004. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1864-15>.

Положення про Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 25.06.2020 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/614-2020-%D0%BF#Text>.

Про службу державної охорони природно-заповідного фонду України: постанова Кабінету Міністрів України від 14.07.2000. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1127-2000-%D0%BF>.

Про затвердження Порядку надання водно-болотним угіддям статусу водно-болотних угідь міжнародного значення: постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2002. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1287-2002-%D0%BF>.

Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд: постанова Кабінету Міністрів України від 24.07.2013. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/541-2013-%D0%BF>.

Про затвердження Положень про Проекти організації територій установ природно-заповідного фонду України: наказ Мінприроди України від 6.07.2005. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0829-05>.

Навчальне електронне видання

КОБЕЦЬКА Надія Романівна

**ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО УКРАЇНИ:
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ І ЗАВДАННЯ**

**для підготовки до семінарських занять
студентів заочної форми навчання
ОП «Право» спеціальності 081: Право**

Видання в авторській редакції

Головний редактор – *Василь Головчак*
Комп'ютерна верстка – *Віра Яремко*

Підп. до друку 4.11.2022. Формат 60x84/8.
Гарнітура “Times New Roman”. Ум. друк. арк. 1,4.

Видавець
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
76018, м. Івано-Франківськ, вул. С. Бандери, 1,
тел. 75–13-08, e-mail: vdvcsit@pnu.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 7616 від 26.05.2022